

R. P. Thomæ Tamburini È Societate Jesu Opera Omnia

Tamburini, Tommaso

Lugduni, 1689

9. De Communionem in azymo, & fermentato.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-78172](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-78172)

...posse à Sacerdote sumi: quia postquam ab Altari
...judicatur (ait) completum Sacrificium. Verum
...ex eo quod supra n. 25. ex Granado arguimus, aliud
...pro probabiliter dici possit, tu considera.

Quæ n. 33. hæc sunt dicta sunt, sic in compendium
Vel sermo est de fragmento tui Sacrificij, sive magno,
sive parvo, à te invento post assumptam ablutionem, &
...huc potes ex probabili opinione. Primo facim. Secundo etiam
...Missa (licet multis Sacras particulas porrexeris)
...es in altari. Tertio, etiam probabiliter in Sacrificijs
...vestibus spoliatis.

Vel sermo est de eodem fragmento ex alieno sacrificio,
...huc potes ex probabili opinione. Primo, eodem mo-
...Secundo eodem modo finita Missa, etiam post
...communicatos dum es in Altari. At Tertio, non
...in Sacrificijs quamvis nondum spoliatus sacris ve-
...An vero possis etiam tunc hæc fragmenta ex
...sacrificio sumere, considerandum relinque.

Semper autem loquimur de fragmento, sive parvo, sive
...nunciam enim potest à non jejuno sumi, nec
...grandis, nec particula integra? addo nec integræ
...quæ dicitur licentia solum conce-
...pro reliquis Sacrificijs, &c.

41. Potest sexto à non jejuno sacra Eucharistia sumi,
...Hinc si ri-
...ab Hæreticis conculcanda, ut supra dixi c. 1. n. 76.
...ab animali bruto comedenda, vel aliquo modo com-
...vel quid simile, satius erit à non jejuno Fidei
...quam talia permitti.

42. Septimo huc reduci potest quando Sacerdos ad-
...Hæc, nec cum vino consecrato simul ebibisse: tunc
...vel potest digito ad labrum Calicis adducere, vel
...majorem decentiam, potest semel, bis,
...infundere vinum purificationis,
...ex Tag. 3. Eccl. prae. lib. 3. c. 6. n. 4. & simul cum illo ab-
...timeatur, vel occurrat prius descendere
...vinum illud quam Sacram Hostiam. Vide
...disp. 15. sect. 4. n. 79.

43. Simile quid licet in laicis infirmis, quibus, post
...particulam, simul cum ablutione, vel paulo
...reliquias Sacramenti inventas in Calice, vel
...trudere, ut de praxi timoratorum testatur Mar-
...18 Ratio esse potest, quia cum ad-
...mora illa sit, censetur eadem moraliter
...infirmorum, sic expeditius cum decentia con-
...illa sacra reliquæ.

44. Octavo, huc item reduci potest quando Sacerdos
...consecrationem unius vel utriusque speciei repen-
...moritur, vel Sacrificium proficui non potest. Tunc
...si non adit alius Sacerdos jejunos, debet à non
...Sacrificium. Ita rubric. Missal. de defunctis.
...Fag. 3. Eccl. prae. lib. 3. c. 5. n. 17. & pas-
...Nam id exposit reverentia tanto Sacri-
...debita, ut nimirum imperfectum non relin-
...quatur.

45. Si Sacerdoti iniiceretur mortis metus cadens in
...vitum, si non jejunos celebrat, idque non
...Religionis, sed v. g. ut alij audirent
...Sacerdos sic celebrare. Sic Ochaga-
...2. g. 1. 2. n. 15. Ratio est, quia ex una parte
...obligant præcepta humana:
...violatio non videtur,
...involvere talem irreverentiam,
...virtuali contemptu. Sic Delugo
...2. n. 55. Nam si esset in contemptum,
...licet: quia tunc esset intrinsece
...mali, & ex nullo timore vel mali, vel mortis admit-
...tendum.

46. Denique si petas, quisnam dispensare possit in
...naturæ ante Communionem: Respondeo, solum Summum Pontificem, ex com-
...sententia: qui tam n. de facto, ut ad-

Part II.

verit Delugo ibid. nec ipse dispensare solet. Rectè au-
tem dictum est (solet) siquidem dispensasse aliquando,
nemp Imperatori Carolo V. tradit Favianus Strada de
Bello Belgico lib. 1. dec. 1.

§. 1 X. De communione in azymo, & in fermentato.

1. Cum certum sit, & fuscè à Theologis probatum,
Azymum, cum fermentatum panem esse materiam
consecrabilem, quoad validitatem Sacramenti: Græcam
verò Ecclesiam in fermentato Latinam in azymo ritè
consecrare, atque adeo Fideles utriusque Ecclesiæ suo
quemque ritu sacram Eucharistiam sumere consueverit;
Ita S. Th. 3. p. 2. q. 74. art. 4. & ibid. Euch. Theologi Suar. de
disp. 43. sect. 3. Laym. lib. 5. tr. 4. c. 2. num. 4. alique aliqua
quæ possunt in praxi occurrere, operæ pretium est ex-
plicare præsertim nobis in Sicilia scribentibus, ubi
multi (etiam integra Oppida) sub Græco ritu catho-
licè vivunt. Id, quod tamen, ut distinctius explicetur al-
tius est repetenda disputatio, nimirum ab ipso ritu con-
secrandi in azymo, vel fermentato, ut facilius ad Com-
munionem in iisdem explicandam, quæ ad nos pertinet,
accedamus.

An Sacerdos celebrare debeat in azymo, vel fermentato.

1. Certum est primò, ex necessitate præcepti à quoli-
bet Sacerdote, juxta propriam Ecclesiæ consuetu-
dinem, hoc est, à Græco in Græca Ecclesia fermentatum;
à Latino in Latina Ecclesia azymum assumi debere ad
consecrandum: si secus fiat, peccari mortaliter. Sic S. Th.
Suar. Layman. citati, alique mox citandi. Ratio est sensus
Ecclesiæ semper consuetudinem hanc gravissimam in
utroque respectu ritû judicantis. Adde Concilij Flo-
rentini in litteris unionis, auctoritatem. Adde & Pij V.
constitutionem 12. ibi: ne Græci Latino more, & Latini
Græco ritu Missas, & alia divina officia celebrent.

2. Hinc infert Suarez de Euch. disp. 44. sect. 3. in fine.
& Layman. l. 5. tr. 4. c. 2. num. 4. neque in casu necessitatis
dandi ægroto Viaticum, quando deest materia proprii
ritus, & suppetit alia, licitum esse Græco in azymo, La-
tino in fermentato consecrare; Ratio est quia ad Eccle-
siæ majestatem, tantique mysterij reverentiam spectat
ut non nisi servatis Ecclesiarum antiquis ritibus, qui
gravissimi, & strictissimi juris semper judicati sunt (qua-
lis est hic sine controversia) conticiatur. Neque enim
propter necessitates privatas debent publicæ, & univer-
sales gravesque consuetudines negligi. Bonum igitur Re-
ligionis publicum debet præferri bono spirituali parti-
culari moribundi: multo magis, quia Eucharistiæ sum-
ptio non est ita absolute necessaria ad salutem, sicuti
Pœnitentia & Baptismus.

3. Quid si aliud sacramentum talis infirmus, v. g.
Pœnitentiam habere non poterit, ita ut credatur posse
ex probabili sententia c. 1. §. 1. n. 2. judicari ponenda
in gratia per receptionem Eucharistiæ? Respon-
deo, neque esse puto permittendum; quia non est ape-
rienda via ad tam gravem consuetudinem deferendam;
nam sic etiam aperiatur via ad faciendum sacrum in si-
mili necessitate, sine ullis vestibus, sub vespertis,
in una tantum specie, imò & consecrare sine Missa, &c.
Imputet igitur sibi infirmus, si nolit (cum Dei gratia
semper præsto sit) sese conterere, & sic justificari. In
tanta necessitate inclinarem ad id, ad quod etiam, pro
ordinario Viatico, videtur inclinare Suarez dicta sect. 3.
sine, ut nimirum possit Græcus in Ecclesia Græca cele-
brare in azymo, non vero Latinus in fermentato. Ratio
est quia minus est recedere à consuetudine patris, quam
à consuetudine capitis: Quoniam ergo Græcus recede-
ret à more Ecclesiæ Græcæ, quæ est membrum, seu
pars: Latinus verò more Ecclesiæ Latinæ, quæ est caput;
videtur Græcus posse excusari in tanta necessitate
ad consecrandum in azymo, non verò Latinus in fer-
mentato.

G. 5. Certum

5. Certum est, secundum cum soleant in Ecclesia Latina esse aliqua templa, ubi Græcis Græco ritu: & in Ecclesia Græca: ubi Latinis Latino more celebrare conceditur, certum inquam est quemlibet in dictis respectivè templis etiam si solum per transitum ibidem inveniat, debere suum ritum servare. Sic Suarez *ibid.* §. *illud verò* Ratio est, quia ii tunc perinde se habent, ac si in propria Ecclesia versarentur: propterea enim hoc privilegium habendi ibi sua templa concessum censetur, ut quilibet suum illarum cultum ad ritum. Quamobrem quia Panormi v. g. existit templum S. Sophiæ, & Messanæ templum S. Catharinæ, ubi Græci Græco ritu celebrant, non poterit Græcus in iis Civitatibus, nisi more Græco sacrificare.

6. Quod si contingat, quod Latinus celebrare velit in dictis eisdem templis Græcorum, non poterit nisi more Latino sacrificare, & similiter si contingat quoddam Græcus ibidem habitans celebrare velit in templis Latinorum more Græco celebrare oportebit. Ita Suarez *ibid.* Coninch. *de Euch.* q. 74. art. 4. dub. 3. num. 119. Ratio est quia cum ibi habeant sua templa indicantur esse in sua Ecclesia, & per accidens est, quod nunc sacrificent in templo alieno. Atque id quod dicimus quando in nostris Regionibus existunt Græca templa, dicendum erit de regionibus Orientalibus, quando ibi adsunt templa Latina. Et quidem ita observari vidi in Oppido La Piana in Diocesi Montis Regalis, ubi sunt sua templa Græcis, & sua pro Latinis. Nam quando accidit ut Latinus Missam celebret in templo Græcorum, & Græcus in templo Latinorum, suum ritum quisque custodit.

7. Difficultas igitur superest, quid dicendum quando Græcus Sacerdos invenitur in partibus Occidentalibus Latinus verò in Orientalibus, ubi sui ritus templa non adsunt?

Dico esse distinguendum: nam vel hic Græcus, Latinusve mutavit omnino domicilium, animo scilicet ibi perpetuo manendi, vel non mutavit domicilium, sed est ibi per transitum, seu etiam per habitationem alicuius temporis: Si primum debet in ritu Ecclesiæ, ubi sedem fixit, celebrare, nec potest in suo, sine Pontificis privilegio. Sic Suarez *ibid.* dicto §. *illud verò*, in fine. Ratio est, quia jam est membrum Ecclesiæ, in qua firmam posuit sedem sui domicilij: ergo ejusdem Ecclesiæ mores excipere tenetur. It a Suarez, & Coninch. loquentes de Sacerdote Græco, eademque est ratio de Latino. Si secundum, licet possit conformem se reddere cum ritu loci in quo est, & consequenter Græcus in azyzo, & Latinus in fermentato consecrare, non tamen obligatur, cum possit in suo ritu persistere, si libeat. Sic Suar. *d.* §. *illud verò*, Coninch. *de Euch.* q. 74. art. dub. 3. n. 117. Ratio est, quia est probabilissima opinio Coninch. *disp.* 74. art. 4. dub. 3. Castropal. *tr.* 1. *de leg. disp.* 1. p. 14. §. 3. n. 11. Mol. *disp.* 4. *de leg. c.* 3. *sect.* 4. n. 36. quemlibet transeuntem per aliquem locum posse, sed non teneri se accommodare cum consuetudinibus loci per quem transit.

8. Adverto Primum melius, & expeditius esse, si in suo ritu quis celebret. Ratio est quia hæc non sunt consuetudines propriæ locorum, sed universales utriusque Ecclesiæ, quas præstat observari à quolibet, quando est ejusdem Ecclesiæ membrum & pars: at talis supponitur in casu nostro, cum nondum mutaverit absolute domicilium. Adde consuetudinem, quæ sic jam videtur esse introducta fundaturque in eo, quod difficile esset Græco transeunti etiam cum aliqua mora per regiones latinas, ritus, & ordinem, ceremoniasque Latinas ediscere: & similiter Latino per regiones Græcas. Suas ergo quisque Missas & expeditius recitabit, & melius in suo ritu consecrabit. Quod certè videtur insinuari à Leone X. in *Epist. ad Michælem*. *Constit.* 29. *ill.*: *Ut quisque in sua Ecclesia ritum celebrare sinatur etiam si in alieno solo fuerit.*

9. Adverto Secundum cum Sanc. Lessio, Suar. aliisque apud Metollam *cir. sect.* 3. num. 533. licet in aliis casibus peregrinas teneatur legibus loci se accommodare, quan-

do non est in tali loco per brevem transitum, & aliquid notabile tempus, puta per majorem partem dante exemplum DD. de studiosis extraneis, dicuntur habitare in ea urbe ubi student, non habere domicilium: licet, inquam, ita sit in aliquo loco, tamen in hac nostra materia nisi Græcus, Latinus sedem, modo supradicto posuerit, quamvis per quod tempus notabile ibidem fuerit, non tamen possit, loci celebrandi ritum excipere. Id quod legem clarè docuerit Suarez dicto §. *illud verò*, cum Coninch. *d.* dub. 3. num. 118. & merito magis modo n. *preced.* allatæ, id etiam probant.

An laicus Græcus in azyzo, & Latinus in fermentato licite communicare aliquando possit.

10. **F**agundes *Echl. præc.* l. 2. c. 2. num. 5. & 6. docet cum communicando in azyzo, & Latino fermentato peccare mortaliter, citatque S. Thomam q. 74. art. 4. Caiet. *ibid.* Suarium *d.* §. *illud verò* tit paulo post, etiam si communicare velit in azyzo: & præter dictos citat Tolet. *lib.* 2. c. 2. n. 6. *de Euch.* l. 8. c. 10. & Bellarminum *lib.* 3. *de Euch.* omnes à me diligenter visi in citatis à Fagundes non dicunt: loquuntur enim de Sacerdotibus, & non mentionem faciunt de laico communicante: & licet à consecratione poterit trahi conclusio ad Communionem, illam tamen ii Doctores non duxerunt, nec certè absolute erat deducenda, ut censendi patet.

11. Dico Primum, laicus Græcus in partibus Occidentalibus, Latinus in Occidentalibus peccatum mortaliter committit, si communicet in suo ritu, licet prædicta Ecclesiasticum consuetudo, quæ sine hoc propter connexionem, quæ est inter consecrationem, communicandum, huc se debet extendere quandoque in contrarium non adest.

12. Dixi (regulariter, & quando quid non est contrarium) siquidem hic potest esse casus, qui vis fatissimè contingat, ostendit tamen divinitus obligationis, quam contrahimus in communicando ea quam contrahimus in consecrando. Facit Orientali Ecclesia adesse Græcum moribundum, in hoc casu erit in Occidentali de Latino, qui in Viatico, nec adit ibi, nisi Sacerdos Latinus, per quem qui Sacramentum consecrat in azyzo: poteritne hic laicus infirmus communicari pro viatico in azyzo? Puto posse. Ratio est primò: quia consuetudo generalis servandi hos universales ritus de azyzo, & fermentato, pro consecratione à Doctoribus citatur: pro huius Communionem, nequaquam. Et ipsi V. *conf.* 12. supra allatus dum sic inhibet: *Ne Græci cupiunt uxorari, Latino more: & Latini Græco ritu, & in alia divina officia celebrent, vel celebrant* clarè de consecratione loquitur, non de laica Communionem. Secundò, quia faver dispartitas non metuit continet enim longè quid minus de ritu Ecclesiæ Communionem, quam Sacrificium: hoc enim est publicum, illa privata: hoc involvit sexcentas ceremonias, illa satis pauca: in hoc conficitur Sanctissimum Christi Corpus, adeoque conficitur Sacramentum: in illo, solum quod confectum est, distribuitur, & ideo, quia casus propositus tam rarus est, ut non tam sæpè evenisse, ut consuetudinem inducat. Quod non possum mihi persuadere piam matrem Ecclesiam invitam censeri in communicando agere, per alium ritum catholicum, unde nullum scandalum, nulla reverentia, nullus novus ritus inducendus timeatur: denique propter raritatem eventus, nulla una tribus sumatur universales consuetudines non servandi: omnia timere facilius poterant in consecrando per suum ritum, ut supra n. 3. dictum est.

13. Dico secundum, Græcum in Latina Ecclesia, & Latinum in Ecclesia Græca, ubi templa sunt Græcorum, & Latinorum, ex antiquiore consuetudine

debuisset in suo ritu communicare: sed ex consuetudine recentiore saltem in nostris his Siciliae partibus, eos aliter observare, non immerito posse. Ratio prioris partis est, quia, ut supra n. 5. diximus, ad hoc concessa sunt illa templa alieni ritus, ut quisque suum servet: intellige cum exceptione dicta num. praecedente.

24. Ratio posterioris partis est ea, quam proponendo casum, de quo olim Messanae interrogatus fui, jam subjo. In nostro Domus Profetiae templo singulis mensibus, celebratur solemnis Fidelium Communio, ex privilegio Summi Pontificis concessa, in eam formam, ut qui ibidem Sacram Eucharistiam suscipit, Indulgentiam plenissimam lucretur. Graeci ergo nonnulli Graeco more Messanae viventes, solitum in fermentato apud templum S. Catharinae, ubi Graecus ritus servatur, communicare, interrogaverunt nostros, an possent apud nostrum Societatis templum Eucharistiam in azymo recipere, indulgentiamque lucrari; Ex Fagund. num. 10. allato, videtur multis negativè esse respondendum: Nihilominus putavi non esse illos tanto bono defraudandos, atque adeo posse. Motus fui primò, quia Pontifex dum cum Indulgentiam omnibus Fidelibus concedit, non videtur velle excludere Graecos ibidem commorantes: quare cum ex alia parte determinet locum communionis, ubi non nisi in azymo Eucharistia distribuitur; videtur implicite concedere facultatem in illa communicandi. Secundo, quia non solum in hoc casu, sed etiam nulla interveniente causa, Panormi, ubi nihilominus tenet templum Sanctae Sophiae, in quo servatur pro Orientalibus orientalis ritus, Auditores nostrorum scolarum Graeci Graeco ritu viventes, passim, in nostris Congregationibus, templisque communicant, pende de ceteri Latini, in azymo: id quod, cum ego observassem, atque à P. Francisco Scorsio nostrae Societatis viro docto, & erudito, qui uni ex iis Congregationibus Philosophorum praerat, inquisissem: atque mea interrogatione motus, ab ipsis Graecis esset rem sciscitatus, responderunt se sine scrupulo semper ita fecisse, nec esse à sua consuetudine repellendos: quare nec nos reputamus, Tertiò, quia cum ego minimus Theologi munere immunito fungerer apud Illustrissimum Archiepiscopum Montis Regalis Dominum D. Joannem de Torrefrancha in visitatione Oppidi La Piana ejus Diocesis (adver- ti Graecos non infrequenter in Ecclesia Latina (quae tunc cum suo Archiepiscopo, seu Parocho Latino pro Latino residet) in azymis sine ullo scrupulo communicare: non verò de contra Latinos in templis Graecorum in fermento. Quare rationem diversitatis inquirere volui: responderuntque ij Sacerdotes id fieri, quia cum sit universalior ritus Romanus, quam Graecus, licet Graeco Romanum, utpotè universalior, sequi: non verò Romano Graecum. Hae illi. Sed licet ratio haec nimis probet, probat enim Graecos etiam in Ecclesia Graeca existentes, ad libitum, Latinos ritus sequi posse; tamen, & tangit rationem quam ex Suario supra n. 4. diximus: satis mihi est, usurpationem illam Graecorum communicandi aliquando in azymo, non statim, ut omnino illegitimam, esse damnandam. Nam propterea, me auctore, à tali consuetudine Illustrissimus Praeful oppidanus illos nequaquam dimovet.

Hactenus resolutione Messanae data: ex qua, quod probare intendebamus, iam probatum manet.

25. Dico tertio, de Graeco versante inter Latinos, ubi nullum existit templum Graecum, & de Latino versante inter Graecos, ubi nullum adest Latinum templum, esse distinguendum. Si enim Fidelis movit domicilium, debet regulariter communicare ritu domicilij. Ratio est eadem, ac dicta supra num. 7. quia scilicet factus est pars illius Ecclesiae, in qua sedem fixit. Dictum autem est verò domicilium non mutavit, sed est iter agens, vel scolarum per aliquod tempus, poterit communicare, ut libet, vel in azymo, vel in fermentato. Ratio est eadem, quae dicta est eodem num. 7. quia scilicet probabile est

Peregrino dari facultatem; sed non obligationem sequendi ritus loci. Ex defectu tamen proprii ritus oriri solet, ut is alitius sit communicare semper in alieno, quando suis non adest. Ita Montis Regalis, ubi nullum est templum Graeci ritus, Graeci adolescentes ex dicto Oppido La Piana, alias Graeco ritui addictissimi, in azymo semper, more Latinorum, cum fermentato eareant, communicant.

CAP V T III.

De iis, quae ad communionem pertinent postquam peracta est.

§ I. An statim à Communione comedere liceat.

1. Licet maxime consulendum sit à peracta Communionem non statim ad comedendum evolare; tamen id in praecepto non est. Ita Valentia aliqui quos citat, & sequitur Layman. lib. 5. tract. 4. c. 6. n. 24. in fine. & Marchin. de ord. tract. 3 p. 3. in fine. Nec obstat capitulum, Tribus gradibus, de Consecr. distinct. 2. ubi ei, qui mane sumpsit Eucharistiam, praecipitur jejunium usque ad sextam: & ei, qui sumpsit tertia, vel quarta hora, idem praecipitur usque ad vespertam: non obstat, inquam, quia, is Canon jam est usu abrogatus. Facit ad hoc id quod dicam mox §. 4. n. 2. in fine.

§. II. An statim ab accepta Communionem expuere liceat.

2. Certe congruum est expectare aliquantisper: diu enim necesse non est; cum species Sacramentalis, natura sua, in stomacho cito corruptantur: de qua re vide §. 4. n. 4. nihilominus, statim postquam non est periculum, quod aliquod fragmentum in ore remanserit, expuere, non est illicitum. Ita Marchin. ibid. quia vulgum hac de re praeceptum extat.

§. III. An vomata ruminare, ad evocandum phlegma liceat statim à Communionem.

3. Licere, sicut licet expuere, secluso metu fragmenti in ore relict, quia nullum praeceptum est in oppositum, colligi potest ex modo dictis §. praecedenti. Et confirmatur, nam sputum, seu saliva ex capite distat in os: ut habet, praeter Medicos, S. Gregorius Hom. 10 lib. 10. in Ezechiel. ante medium. Non est igitur cur timeatur irreverentia sacris speciebus, quae dum indigestae sunt, in stomacho resident. Illud autem phlegma, quod Masticæ, Pipete, Tabacco, vel simili evocatur, sputum est, & saliva. Nam si quando adhibeatur aliquid ejusmodi, ut vomitus à stomacho excutitur, longe alia ratio est, de quo jam subdo.

§. IV. Quando liceat infirmo, post peractam Communionem vomere.

4. Accidit nonnunquam, ut supra Communionem indigeat quis vomitum provocare. Quando nam id licebit?

Puto licere post horam: quia tunc sacra species digestae regulariter sunt. Ita Ioan. Sanchez in select. disp. 38. num. 2. Dixi (regulariter) nam certum in valido stomacho, vel in minori quantitate, citius: infirmiore, vel in maiori quantitate, tardius digestio illatum fieri poterit. Novi ego infirmum, qui integrum sacrum orbem, post mediam horam, aliquanto plus, superveniente singultu, vomuit. Si quando ergo tibi post horam provocanti, etiam decurrat; per accedens erit: & illud de illis sacris speciebus fiat, quod diximus supra cap. 1 §. 5. num. 14.

Delogo de Eucharist. disp. 20. sect. n. 34. ex Medicorum placito probat formulam communem, quae Lucis ad Communionem distribui continevit, corruptum in